

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

la „Tel. Rom.” într-una cu suplimentul „Folia Pedagogică”
Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Asociațiunea.

Sibiu, 26 August 1897.

Elementele supremului factor cultural al Românilor din Ungaria se întrunesc mâine, în ziua adormirii Maicei Domnului, la Mediaș.

După aproape două decenii, dela adunarea Asociațiunei ținută în Sighișoara, este întâiul cas, că Românii de pe malurile din cadele Târnavii mari, sunt scoși din cadrele vieții lor de indiferență.

După atâția ani ță li-se dă cercurilor conducătoare de acolo privilegiu a se emancipa de sub influința spiritalului săsesc ce predomină de un timp încôce.

Tôte interesele mici și private puse vor fi la dosar, forțele, așa puține câte sunt, își vor da mâna pentru a asigura reușita adunării și a se achita ast-fel de onorifica sarcină ce au luat asupra lor.

Mediașul n'a fost tocmai aria curentului liniștite. Frunțașii noștri de acolo erau conduși în afaceri comune cât și private de principiul *quot capita, tot sensus*. După cât scim, îndeosebi conflictele confesionale au fost și sunt în flôre ca pôte în nici o altă parte.

Asociațiunea vine în acest oraș — durere prea puțin românească — cu steagul alb al păcii.

Misiunea Asociațiunei este a nivela interesele și pasiunile, a sparge brușii dintre noi, pentru-ca pe cale oablă se pășim cu ușurință înainte.

Misiunea ei este a vârsa duche de pace și armonie pe unde ajunge, a provoca entusiasm și căldură în straturile sleute ale românismului, a trezi conștiință și dor de muncă comună și avânt pe terenul culturai naționale.

Mâncând din aceste considerații, Asociașul de făcut adunării generale. Mediașul de loc adunării generale.

Atârnă acum dela factorii diriguitori ai Asociațiunei cum se vor

afirma ei, ce pilde vor da, ca Medesenii să se dovedescă de element pacinic și destoinic în viitor pentru scopurile ce le represintă Asociașia.

Atârnă dela cei ce se vor întruni, între cari cei mai mulți desigur preoți și învățători din giur, cum își vor concepe misiunea, când vorbă este de acțiune pacinică pentru cauze generale.

Comitetul Asociașiei a înaintat propuneri de mare greutate, cari vin discutate dela Mediaș. Avêvom privilegiu a vedé, dacă aceste propuneri vor provoca discuții demne sêu vor așita numai foc și flacările disensiunilor.

Cei ce merg la Mediaș, se aibă deci în vedere, ca atitudinea lor în chestiile ce vin discutate, este de influință hotărâtoare pentru atitudinea în viitor a Românilor de pe Târnavă.

La Mediaș își ține Asociașiei de prima dată adunarea generală sub noua sa firmă.

Din isvor sigur suntem înformați că statutele Asociașiei, modificate în adunarea generală extraordinară, ținută la Sibiu în 26 și 27 Februarie, s'au primit din partea ministerului.

La această favorabilă rezolvire din partea ministerului are un deosebit merit, după cum suntem înformați, Ilustritatea Sa dl Iosif Gall, care cu multă insistență a stăruit pe lângă ministrul de resort ca se rezolve favorabil lucrul din chestiune.

Pentru această stăruință și interes al Ilustrității Sale Asociașiei îi datorăm fără îndoială cu recunoștință.

Statutele întărite au sosit deci și comitetul a și luat măsurile necesare ca se fie prezentate adunării proxime.

Cuvântul „transilvană”, care era un spine în ochii guvernului a fost șters.

Ne-am convins cu toții ca pierderea acestui atribut *in fond* nu este o pierdere colosală, ear în forma titlului este mai adecuată, întrucât delatură restricțiunile și restabilește adevărul noțiunii.

Ne-am convins pe de altă parte, că o luptă în contra pretensiunei guvernului cu privire la ștergerea numelui cuvânt n'ar fi ducetore la scop ci ne-am absorbi numai zădarnic puterile reclamate în atâtea direcții.

N'avem deci să oftăm din cauza acestei pierderi, cum vor face-o bună-ora domniile cei cu votul lor separat de astă țărnă, ci veseli ne vom apuca de muncă sub firma rebotezată.

Dela anul 1861 încôce, decând se desvôlta activitate prin această instituție, linia ei de conduită na fost determinată prin acest singur cuvânt. Tendințele fondatorilor ei și îndeosebi a părintelui ei nemuritor Șaguna au fost de-a o pune pe base cât se pôte de largi cu ramificațiile întinse prin tôte părțile Monarhiei locuite de Români.

Deci nu vom deplânge nimic, nu ne vom lega de forme gôle și necorespunzătoare, ci vom continua activitatea sub noua egida.

Dorim succes tuturor acelor cari la Mediaș cu bune intenții se angajează la activitatea acésta.

Cele ce se vor petrece la Mediaș se ne fie dovedă că răpirea unui cuvânt nu ne-a luat zelul și interesul pentru idealurile Asociașiei, că această răpire pentru noi peste tot n'a fost lovitură, ce ne-ar stingheri în vre-o privință.

Atârnă dela noi a dovedi acelor cari cu ochi de rîvnă plini privesc la faptele noastre culturale, că suntem destul de tari a ne afirma față de loviturile nejuste și a trece peste ele la ordinea țilei.

S'o dovedim acésta acum la Mediaș!

Tratările de pace ale ambasadorilor din Constantinopol stăgnăză din nou. La 21 l. c. conferențele au fost amânate pe timp nehotărît. Causa este că ambasadorul Angliei așteaptă nouă instrucțiuni cu privire la evacuarea Tesaliei. *Germania amenință a eși din concert. dacă pt. VI din tractatul de pace nu se va primi precum l'a propus ea.*

Casa națională.

Strimți la vedere și îngusti la suflet — puținii ômeni grupați în jurul diarului „Unirea” au dat năvală asupra Sibiului. Și credeți că dör vor să înghită pe sași ori se ia la răspăr pe ungurii din Sibiu?

Dômnne feresce.

Să năpăstuesc chiar asupra Românilor.

Românii din Sibiu au bunul gust de a simți dorul ca să se întemezeze aci un muzeu istoric și etnografic. Monumentele noastre istorice sunt risipite pe airea — și cine era mai competent ca să năsuască a le vedea adunate la un loc, decât comitetul Asociașiei, compus din ômeni cu vederi mai largi decât fanfaronii, cari în o răsugiu, Bihor și Sătmăre se vie Asociașiei și să le spele, înființând școle unde de geaba le ai mai și înființa, căci ele ar accelera numai procesul maghiarizării, care face pași gigantici tocmai acolo, unde papistașismul cosmopolit e în flôre și lucră cu îndoitozel la zelarea pentru sânta unire.

Ca să mascheze intențiunea drăcescă de a împedea tot ce țintesc la ridicarea și înălțarea și vederea noastre naționale, mititeii sbiară acum că le sunt școlele periclitare, pe când timp au avut să le ridice din pulbere, dacă ar fi voit și nu alți gargăuni le ar fi umblat prin capetele seci.

Istoria noastră națională, știința, pentru ei e Hecuba, la ei trebuie uniția e ceva și acel ceva trebuie cultivat cu predilecție. Toți cei ce au gândiri mai înalte, inimi mai calde pentru lucruri mai mari — au să se ascundă în fața fantomei poreclită „Unăție”. ță de unde rancôrea, ță de unde asaltul tota școlii Asociașiei și contra a tot ce din împlinire nu e în Blașiu — ci în Sibiu. Nici că am fi dat atențiune sberetului desperat al

FOIȚA.

„As-tra”-

tra-ra-ra-

bum!

„S'a șters”!

Da, cu cuvântul „transilvană” din titlul „Asociașiei” s'a sters odată pentru totdeauna și „tra”, predilecta silabă din strălucita poreclă „Astra”!

Nu este român care să nu regrete pierderea cuvântului „transilvană”, care cu atâta volnicie ni s'a răpit. Sunt însă de compătimită așa numeții „Astriști”, poreclitorii „Astrei”, căci durerea lor este dublă, ei au pierdut și pe „tra”.

Sôrtea cuvântului „Astra” a fost deci colosal de mășteră și „nașii” au tot dreptul de a deplânge pe fătul lor născut mort.

Forța legii, ce-i drept, nu i constrînge a părăsi acest titlu, căci nevinovatul „tra” nu lovesce în dreptul public al Ungariei, nici în alte coduri; întemeietorii drepturilor unguresci n'au prevădut, că se vor găsi ômeni geniali, cari să-i tragă pe sfôră, găsind un expedient de a conserva cuvântul „transil-

vană” în silaba „tra”. Dacă însă legea sêu alteceva nu, îi va constrînge pe neconsolabili nași cel puțin raștiunea, ca să abdică acum de acest *non sens* literal, care prin asumarea cuvântului citat a devenit un *non-sens* la a două potență. Și de atâta *non-sens* trebuie să se sfiască un om cu raștiune.

La timpul sêu s'a protestat în contra abuzului de a îmbogăți în felul acesta dicționarul limbei noastre și în contra introducerii pe furis a acestui termen în diarele noastre, până și în organul Asociașiei. S'a arătat, că deși imitația este în multe privințe o nobilă însușire omenescă, totuși ar trebui să fim mai cu luare aminte și mai cu gust la cele ce imităm. Nașii botezători ai „Astrei” au pretextat că ei n'au fabricat titlul după modelul lui „Emke” ci după modele străine. Lucru, fără îndoială, greu de adevărit, însă este forțe indiferent după ce model formeză cineva un *non-sens*.

Când imităm un lucru, pentru a l aplica la noi, o facem fi nd-că simțim o necesitate. Și nașii cumînți au socotit, că este necesar a prescurta pentru usul de tôte țările titlul greoi al „Asociașiei transilvane pentru literatură și cultura poporului român”; ăr fiind că și singurul cuvânt „Asociașiei” prea li se pare lung, au format într-un moment de rară inspirație și ajutați de o deosebită

inelinare spre imitațiune monstrul silabic „Astra”, contragând inițialele celor dintău două cuvinte ale titlului complet.

Două momente au avut în deoscbi în vedere: ca prin această prescurtare să facă o înlesnire culegătorilor de litere și ca să-i facă ei lor-și înlesnire, — căci nașii prevedeau pôte, că vor avé lung privilegiu de a manipula în scris sêu în graiu viu cu titlul Asociașiei...

Aceste două momente sunt, ce-i drept, mult ponderose, dar totuși prea mi se par individuale și nu arată în deajuns necesitatea fabricării acestui cuvânt. Prea e caraghios lucru, ca în reformarea limbei, fie vorbă și de un singur cuvânt, se fim conduși numai de hatirurile noastre și de ale culegătorilor de litere.

Insă nașii mai sciu invoca și un al treilea moment.

Ce frumos, înălțător și cât adevăr cuprinde strămoșescul: „*Per aspera ad astra*”. Băieții din primele clase liceale cunoscând acest principiu îndată vor ghici nexul causal dintre el și „Astra”; vor vedea, că Asociașiei numai pe căi nebătute a devenit ceea-ce este, lucéfărul culturai noastre. Dar aceiași băieți, dedați a face și puțină filologie, — ceea-ce nașii n'au prevădut — vor dice, că „Asociașiei” este un singur

lucéfăr, ăr *astra* în limba strămoșilor este pluralul, adecă mai multe stele și singularul după știrea lor și a altora este *astrum*, românește astru. Și ecătă-i pe băieți ajunși în o dilemă. Unii își explică „Astra” în felul acela, ca Asociașiei este cel dintău lucéfăr, ăr despărțemintele sunt celelalte stele; a două tabără, socotindu-se mai cu minte, rezonăză, că „Asociașiei” este ce-i drept cel dintău lucéfăr, însă ceialaltii „lucéfărași” (ași!) sunt însiși geniali botezători ai „Astrei”. Vedeți nașilor în ce hal ați adus pe — naivii băieți! E bine să fim umani și să-i dumerim. Enigma se deslégă ușor spunându-le, ca „Astra” nu-i nici una nici alta, ci un *non-sens* făurit de unii domni înzestrați cu patima de a se juca de a botezul. Și acest *non-sens* devine *non-sens* ilustrat pe învălișul „Enciclopediei”!

Ca să fiu just și să nu acuz prea tare, îmi iau voie a aminti două împiegărări, cari pare-mi-se au fost trecute cu vederea de alții și cari arată în o altă lumină alcătuirea cuvântului „Astra”.

Zace în firea limbei noastre, ca și în general în firea aproape tuturor limbilor, de a prescurta cuvinte. Este sciut, că de tocită și de puțin articulată este astăzi limba engleză. La noi în popor se prescurtează forțe mult. Călătorind prin țara țopilor auzim adeseori:

celor dela „Unirea“ dacă bătrâna „Gazetă“ nu ar fi sărit și ea în ajutoriu confrăților ei.

Sângele nu se face apă. Gazeta înotă și ea sârmana cum poate, și când nu e apă limpede, o dă și prin mocrilă.

Are și ea multe la răvaș. E luată la gônă, s'au scris cerulare la protopopii uniți când cu Densușan, ca să nu o mai aboneze, și ajunsă la strimțore are să și facă mână bună cu domnii, seu cum mai dă unii cu Blașul.

Și secundeză și ea — celor dela „Unirea“, îndrugă și ea frase gôle și binesunătore la urechile cetitorilor sei — voidnd să îmbete lumea cu apă rece, că avem alte trebuințe mai ardetore.

Dis'am noi, seu dis'a comitetul Asociațiunei că dacă am făcut „casa națională“ nu mai avem și alte trebuințe?

Spus'a cândva comitetul Asociațiunei, că aici își privește Asociațiunea de încheiată problema sa?

Unde și cine v'a spus D-vôstre că Sibienui rîvnesc după salône — ca să fie numai ale lor și să păstreze avutul național în ele pentru ei și numai pe sêma lor?

Sêu dôră e vre-o supărare chiar între Români, dacă aici în Sibiiu sunt cele mai multe reuniuni, cari tôte lucră cu un succes vedit — și cari tôte merită să fie adăpostite undeva?

Arătați-ne o singură reuniune de aceste, fie cea de musică, fie cea de agricultură, fie a casinei, fie a femeilor române, care nu ar merita să aibă un adăpost, fie acela chiar și un palat de v' place.

Lucră aceste reuniuni numai pentru Sibiiu?

Au nu dai de urmele activității lor prin tot Ardélul — și în tótă Ungaria?

Légânul școlilor de fete aici trebuie căutat și odraslele resfirate în întreg românismul aici sub conducerea reuniunei femeilor române din Sibiiu au pus temeiul creșterii bune și solide. Doinele românesci aici se cultivă și sala Ateneului din București cu publicul ei distins va mărturisi multă vreme ce presteză acêsta reuniune pe terenul artelor.

De ce v' năpăstuiți asupra acestor instituțiuni?

Numai orbiți de patimi a-ți putut da năvală asupra lor.

Duchul cel rău al invidiei v'a făcut să vă perdeți rostul și să nesocotiți prestațiuni de mare valoare — denegându-le dreptul de a pute intra sub adăpostul Asociațiunei.

Asociațiunea este însă și rămâne instituțiune cuiturală și când ea nu va

„Măi Ghio n'ai v'z't pe Ni?“ Adeacă: Măi George nai v'zut pe Nicolae? Ei, de ce să nu se p'otă face din „Asociațiunea transilvană“ per analogiam „Astra“. Domnii nași, deși nu vor fi tocmai țopi, sunt totuși fii din poporul nostru și își pot permite o analogie, — fie și în felul acesta. Una la mână!

Este știut pe de altă parte, că poporul nostru este așa dîcând maniac, dar pe lângă acêsta și genial de inventios — în a supranumi sau polecri. Nu este persônă pe la sate care să nu aibă și un al doilea nume. De ce se nu p'otă fi deci supranumită — tot per analogiam — și o instituțiune? De ce să nu se dîcă: Asociațiunea transilvană pentru literatură și cultura poporului român, *alias* „Astra“? Așa-i, că sunt perfect de geniali domnii nași?

Insă de ce atîta vorbă „de lana caprina“? Tôte motivele ce le-aș aduce în favorul — nonsensului ar fi acum un chepe-neag după plôie. E târziu! „Astriștii“ sunt în doliu; „tra“ s'a aseuns în stomachul neșafios al ministrului de interne. Au remas cu „As“-ul în mână.

Ce să-i faci? Așa trec tôte....

„Si stelele se sting“, — vorba lui Vla-huță. Fidelio.

încălzi sub aripile sale reuniuni culturale, cari cultura o promovază, a încetat de a mai avé titlu de existență. Atunci v'ați ajuns scopul voi cei mici de suflet — o ați dus și pe ea la perire, și-i v'eti cînta prohodul, căci nu se va mai afla om cu mintea la loc să mai spriginască o instituție, care persecută reuniuni culturale și nu vrea să le adăpostască la sinul seu.

E ridicol a reduce necesitatea înființării casei naționale la o trebuință locală a Sibiienilor. Acêsta e o trebuință generală și o cere demnitatea noastră națională ca să se facă, ér cât pentru loc, nici nu încape vorbă, până ce reședința comitetului Asociațiunei e în Sibiiu — și casa națională nu p'ote fi airea. Când va succede blășenilor să mute reședința comitetului Asociațiunei din Sibiiu, atunci pot muta și casa națională — pot și școlă, tôte să pot — când puterea e în mîna lor.

În Veza, s'ar puté ridica o casă și mai modestă. În Sibiiu, lângă mu-seul lui Bruckenthal e mai greu să faci o colibă ca airea. Acolo puțină lume o ar cerceta. Și reuniunile de ceva ispravă nu prea să îmbuldesc, până la cea „de consum“ tôte sunt oficicose și trăgînd de môrte nu mai au lipsă de adăpost, tôte așteptă mînuirea dela sapă și lopată.

Semnificativ e la tot cazul că la început „Tribuna“ cea din Sibiiu a știut să se entusiasmeze pentru casa națională în Sibiiu și când i-a dat de ochi Nr. 32 al „Unirei“, a sfeclit'o cu totul — s'a făcut mititea și sficiôsă, nu a-i mai scôte o vorbă dintr'ênsa — ca să nu se strice cu Blașul! Grozavă putere temută de sêrmanii gazetari, cari cu un ochiu se uită la principii și cu unul la abonenti.

Am dîs în prējma adunării din Mediaș.

Un membru al Asociațiunei.

Cronică politică.

Felix Faure în Rusia. Țarului îi se returneză pe rend vizitele din partea marilor domnitori ai Europei. După împăratul Germaniei a urmat Felix Faure, presidentul republicei franceze, aliatul Rusiei. Faure a sosit pe pămînt rusesc, la Kronstalt în 23 l. c., unde a fost primit de arhiducele Alexis, și de mai marii marinei ruseci. În curînd sosind și țarul Nicolae s'au îmbrățișat și sărutat de două ori și după prezentărilor celor de față din familia împărătescă, precum și a ministrilor Muravieff și Hanotaux au trecut cu toții în vaporul imperial „Alexandria“ cu care au înaintat spre Petersburg. La sosirea în portul dela Peterhof i-au primit salvele din 31 de tunuri, public imens, miliție, musică cu marseilleiză. Prima vizită a făcut o Faure împărătesei. La dineurile de gală s'au ținut din ambele părți călduröse toaste. Foile franceze precum și cele ruseci scriu cu în-sufletire despre acêstă întîlnire, numindu o drept sigilare întăritore a legăturilor de armonie dintre aceste două popóre.

Res Austriacae. La vatra popórelor austriace éráși ferbe și clototeste. Guvernul Badeni, dela trimiterea în concediu a Reichsrathului încôce, umblă în ruptul capului aș forma o majoritate pe care să se bazeze în liniște. Astfel voiește a pune la cale o alianță între cehi și germani, spre care scop a con-templat o conferență a deputaților cehi și germâni. Contele Thun Osvald, presidentul marilor proprietari germani, a promis că va merge la acea conferență, însă, după-ce deputații germani ein Boemia s'au pronunțat în contra conferenței, s'a retras promisia. Germanii din Boemia au ținut în 23 August adunări populare la Praga, Asch și Pilsen, în cari au protestat contra volniciei cehilor și sau pronunțat a nu sta de vorbă cu guvernul până ce un-și va retrage cunoscutul ordin cu privire la introducerea limb ceh. Intrunirile germanilor au fost manifestățiuni naționale. S'a cîntat „die Wacht am Rhein“. S'au întemplat însă și conficte cu gendarmii.

Din Viena se telegratéză, că între împregiurări de aceste Badeni își va da demisia, ordinul cu pricina se va revoca, ér chestia limbei va fi resoltivă prin parlament și codificată în lege.

În Viena domnește o aversiune față de guvern și de cehi.

Maghiarii pierd din prieteni. Relațiile dintre Fiumani și guvernul unguresc s'au răcit în timpul din urmă. În fruntea orașului Fiume stau astăzi cei radicali Podesta (primariul) împreună cu o comisiune au fost la Budapesta la ministrul Erdély și au protestat în contra întrodurii procedurii penale în Fiume așa cum este contemplată pentru Ungaria. Relatînd primariul în ședința reprezentanței din 23 August, s'au ridicat voci preținînd demisia primariului și a reprezentanței întregi, din pricina că n'au fost destul de radicali. Alții au cerut ca să se înceneze o demonstrație în contra guvernului unguresc, precum și trimiterea a 2 deputați în dieta din Croația.

Li se face de bătaie. Grecii ér au mîncărime. O telegramă din Atena anunță, că preste 3000 de Greci au ținut acolo o adunare de protestațiune în potriua felului de a încheia pace cu Turcii. Adunarea a formulat în termini exagerați o adresă către regele George, în care i-se pretinde, ca să continue dușmăniile cu Turcia. Presa ia po-siție contrară față de acêstă manifestare. Regele e zăpăcit rău.

O polemie interesantă.

Am luat și noi notiță aprôpe despre tôte programele școlilor medii române din patrie. Între programele, asupra cărora n'am făcut recensiune, e și cea a gimnasului gr-cat. din Blaj. Acêsta din pricina, că programa respectivă nu ni s'a trimes. Causa? Nu ne-o putem închipui. La tot cazul e de regretat lucrul acesta, și p'ote tendentios.

S'a făcut o recensiune asupra progra-meii gimn. din Blaj în „Tribuna Poporului“, nr. 143. Dl recensent al „T. P.“ semnat „P.“ constată, că partea literară a programei, descrierea unei excursii „Dela Blaj la Veneția“ e un fleac din punct de vedere literar; că corpul profesoral dela gimn. din Blaj merită puțină laudă și pentru arangierea excursiei millenare, (despre acêstă excursie faimôsă am publicat și noi o corespondență în n-rul 118 din anul trecut) adaogînd: „se vede că la Blaj pun mare temei pe excursiuni“. Mai departe constată dl recensent, că în Blaj se întrebuinteză multime de manuale traduse din unguresce, cari și ele sunt tôte traduse de pe manuale nemțesci; — la gimn. din Blaj — dîce recensentul — pentru l. română sunt destinate 26 ore, ér pentru cea maghiară 27, (până când la cel din Brașov l. rom. are 27 ore, ér cea magh. 23) ér la pedagogie 7 ore p. l. rom. față cu 12 pentru cea magh. „E surprîndător — dîce dl P. mai departe — și aprôpe neexplicabil progresul slab al tinerilor gr-or.“ Face apoi o comparație în percente, și constată disproporția în progres între elevii gr-cat. și gr-or. În fine spune, că ar fi cu scop, decă profesorii dela tôte gimnasiile române fără deosebire de confesiune s'ar întruni în congres, unde să discute afaceri de interes comun scolar, mai ales chestia manualelor de școlă.

„Unirea“, în n-rul 34 răspunde recensentului „Tribunei Poporului“. Dl „V.“ al „Unirii“, necăjit pentru alusia la excursiile Blajului pe la Pesta, acasă pe dl „P.“ cu suspiciuni (!). Impută mai departe d-lui „P.“ lipsă de stăpînire și obiectivitate, pentru constatarea disproporției în progres între elevii gr-or. și gr-cat., și îl acasă de bănuială, că corpul prof. din Blaj ar fi stăpînit de confesionalism. — Dl „V.“ spune, că s'au întemplat casuri, când în aceeași clasă erau câte 3—4 eminenți gr-or., că nici în privința locațiunei nu li-s'a făcut nedreptate gr-orientalilor, — pentru a se convinge despre afacerea acêsta, îl trimite pe dl „P.“ la profesorul Ciortea, la Ghidii din Caransebeș, la N. Petrescu din Brașov, ba până la București, la Sim. Popescu, tot atîția foști elevi distinși ai Blajului, cari nu crede dl „V.“ că vor fi putut constata

confesionalism în gimn. din Blaj; — că în seminariul gr-cat. au fost primiți și gr-orientali. În privința congresului comun cu prof. gr-orientali dl „V.“ spune, că programa gimn. din 1884/5 dă deslușiri asupra cauzelor, cari au împedecat pașii întreprinși în acest obiect la a. 1884.

Recensentul „Trib. Pop.“ răspunde dlui „V.“ în nrul 153 al foii pomenite. Dl „P.“ ia cu bucurie la cunoscînță deslușirea, că în seminarul tinerimei gr. catolice s'ar primi și tineri gr-or., — un lucru, ce în programă nu e făcut evident. — După ce mai constată odată numărul neîndestulitor al ôrelor din limba română, față cu cel al ôrelor din limba maghiară, dl „P.“ continuă: „Noi am arătat cu cifre, a căror exactitate n'o p'ote contesta nici chiar dl „V.“ că la gimnasiul din Blaș, gr-or. în anul șc. expirat au dat numai un contingent de 25%. La progres însă vedem, că față cu gr. cath., elevii gr-or. cu calcul *emin.* seu *bun*, formeză numai 9. 50%; dar dintre cei cu 1 *nesuf.* 46% și dintre cei cu 2 *seu mai multi nesuf.* 51% sunt gr. orientali! — Spre a se preveni ori-ce mistificare, însemnăm, că am făcut comparație numai între gr-cath. și gr-or. — Nu era deci natural, ca acêstă disproporție să ne apară surprîndetore și aprôpe neexplicabilă? — Constată mai departe dl P., că în loc de a arăta cauzele progresului neîndestulitor al elevilor gr-or. dl V. atribue îndemnuri de interes confesional. — Pentru constatarea adevărului, la cas, dacă ar presupune confesionalism în gimn. din Blaș, — dîce dl P. — nu ar întreba pe bărbații cari au absolvat gimn. din Blaș, cu 20—30 ani înainte, ei pe cei absolvați din anii din urmă, bineștrînd, că cu vremea s'au schimbat și membrii corpului didactic. Odiniôră erau în fruntea institutului Cipariu, apoi I. M. Moldovan, și Blașul era cel mai însemnat centru cultural român dincôce de Carpați, — „epigonii de ađi însă — *insultă pe Eminescu și...* arangiază „excursiune millenară“ la Budapesta“.

Ceca-cé în privința congresului prof. — dîce dl P. — nu s'au putut face în 1884/5, să se încerce a se face acum.

„Albina“ și programa gimnasiului de stat din Sibiiu.

În programa gimnasiului reg. de stat din Sibiiu la rubrica beneficiilor sub titlul „Masa studenților“ flăm următoarele:

„Institutul de credit și economii din Sibiiu „Albina“ deja în luna Octombrie a anului școlar trecut, a înființat instituțiunea „masa studenți n-“ pentru atari 50 studenți români cari lipsiți fiind de mijlôce, cerce-téză școlile medii din loc: gimnasiul de stat, cel evangelic și școlile reale, dovedind pe lângă un progres bun, o purtare morală corespundetore.“

Diracțiunea gimnasiului și corpul profesoral în înțelesul ordinațiunei ministrului reg. ung. de culte și instrucțiune publică din 15 Septembrie 1896 Nr. 38802, a vizitat fôrte adese-ori (nagyon sürün) în decursul anului expirat instituțiunea numită și a esperiat în totdeauna o ordine, o disciplină și o curățenie neesceptionabilă“.

„Masa studenților stă sub inspecțiunea directorului „Albinei“ *Parteniu Cosma*, agen-dele economice le îndeplinesc cu o îngrijire dêmna de recunoscînță D-na Partenie Cosma cu binevoitorul sucurs al membrilor reuniunei femeilor române din loc, inspecțiunea medicală o are medicul Dr. Ilie Ben-

În decursul anului școlar 1896/7 au beneficiat de „masa studenților“ 32 elevi ai gimnasiului nostru, și anume:

Din clasa a II-a: Nicolae Bonescu și Dumitru Hociotă; din clasa a III-a: Constantin Bucian, Augustin Coman, Nicolau Popa (în decursul anului i-s'a detras beneficiul), Octavian Pop și Ioan Sécărea; din clasa a IV-a: Antoniu German, Vasile Moldovan, Zacharie Muntean, Ioan Neagre, Aurel Pavel, Traian Petrișor, Petru Popa, Victor Popp și Ioan Roman; din clasa a V-a: Nicolau Cristea, Ioan Holerga, Ioan Lupaș și Vasile Matheiu; din clasa a VI-a: Dumitru Frîncu; din clasa a VII-a: George Bărbat, Aurel Bratu, Pompiliu Cioban, Victor Constantinescu, George Cosma, Ioan Iliu, Sever Moga și Ioan Oțoiu; din cl. a VIII-a: Petru Dêmian, Toma Jenciu și Nic. Schiau“.

(Va urma).

Nr. 401/1897

[155] 1—3

CONCURS.

În sensul grațiosului ordin consistorial dto 30 Novembre 1893 Nr. 7590 B. și conform rezoluțiunii consistoriale dto 6 Septembre 1894 Nr. 5404 B. pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Fues-Băgara din protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt venitele parochiale din birul în naturalii și din competențele stolare, care toate laolaltă regulate și satorite la 8/20 Maiu 1894, computându-se după calculul mediu al celor cinci ani din urmă, dau suma de 261 fl. 90 cr.

În privința emolumentelor se pot lua informațiuni mai detaiate dela oficiul protopresbiteral și dela comitetul parochial.

Dela reflectanții la această parochie se recere se se prezenteze până la alegere în comună, spre a-și face cunoscință cu poporul.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne petițiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre sub semnătului oficiu protopresbiteral până la termenul sus indicat.

Ilia, la 31 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tracului Iliei, în conțelegere cu comitetul parochial.

Avram P. Păcurariu,
protopresbiter.

Nr. 299/897.

[156] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci din comunele mai jos însemnate, tractul protopresbiteral al Albei Iulia, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Ampoița, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
2. Brădești, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
3. Cristești, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
4. Gârbova de sus, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
5. Ponor, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
6. Tăuți, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
7. Valea Geogelului, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, își vor subșterne cererile, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu până la termenul arătat.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Albei-Iulia în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Alba-Iulia, 1 August 1897.

Petru Popovici,
adm. protopresb.

Ad. Nr. pp. 598/897

[157] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școlele confesionale gr.-or. rom. din comunele mai jos enumerate a protopresbiteratului Clușului, prin această se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Agribiciu, 2. Apahida, 3. Bărei, 4. Bedeciu, 5. Butene, 6. Călatamare, 7. Călățele, 8. Călian, 9. Cara, 10. Geaca, 11. Mănăsturul român, 12. Muntele-rece, 13. Panic, 14. Sebeșul-mare, 15. Someșfalău, — toate dotate cu salar anual de câte 300 fl., cuartir cu grădina de legumi și lemne de foc.

Concurenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu, până la termenul susindicat, și a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă

séu sârbătore la biserica din comuna, la care au competat, spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Învățătorul ales va fi dator, ca în Dumineci și sârbători la utrenie să cânte în strană, ér la liturghie să conducă corul elevilor.

Pricepătorii de musică vor fi preferiți, și vor fi remunerați, dacă vor compune cor cu adulți.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Cluș, 30 Iuliu 1897

Taliu Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 359/897

[158] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea unui post învățătoresc la școala capitală gr.-or. din Seliște, ppresbiteratul Seliștei, se escrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în diarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar anual 300 fl. v. a. din fondul școlii.
2. Bani de cuartir 50 fl. v. a.
3. Cuincuenalele legale.

Salariul și banii de cuartir se vor solvi în rate lunare anticipative.

Fiind alesul învățătoriu în stare a propune limba maghiară și desenul i se pune în vedere angagiarea de învățătoriu la școala industrială de loc cu un honorariu de 100 fl. pe an, ce'l va primi din cassa alodială a comunei politice Seliște.

Reflectanții la acest post învățătoresc se-și înainteze cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Seliște, 30 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Seliștei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 385/897.

[159] 1—3

Concurs.

Devenind vacant postul de învățătoriu dela școlele române gr.-or. din Satulung, biserica sântilor Arhangeli în protopresbiteratul Brașovului, pentru întregirea acestui post se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învățătoresc sunt următoarele:

Salar în bani gata din lada bisericei 350 fl. între cari sunt computați și banii de cuartir și un pătrar de juger din grădina școlii.

Concurenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre până la termenul sus indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Brașov, în 4 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Brașovului în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric,
ppresbiter.

Nr. 172/897.

[160] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei Poiana cu filia Găureni, tractul protopresbiteral al Albei-Iulia, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 405 fl. 10 cr.

Informațiuni mai deaprobe se pot lua dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Concurenții la această parochie au a se prezenta în vre-o Duminecă séu sârbătore la biserica și își vor trimite cererile concursuale instruite conform

normelor din vigóre, în termenul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Alba-Iulia, 30 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Albei-Iulia în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petru Popovici,
adm. protopresb.

Nr. 266/897.

[161] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroch din comuna Blăseni Sat, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 341 fl. 10 cr.

Petenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Brad, la 18 Iuliu 1897.

În conțelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zărandului.

Vasilu Damian,
protopresbiter.

Nr. 449/897

[151] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învățători dela școlele confesionale române gr.-or. din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Avrigului, se escrie concurs cu termenul de 30 zile dela prima publicare în foia „Telegraful Român“

1. Arpașul superior, postul de învățător cu salariul anual de 300 fl. v. a., cuartir și lemnele necesari pentru foc.

2. Avrig, două posturi, și anume: un post de învățător și un post de învățător — fie-care post cu salariul anual de 300 fl., cuartir și lemnele necesari pentru foc.

3. Corbi, postul de învățător cu salariu anual de 300 fl., și anume 150 fl. din alodiul comunal, éră 150 fl. din repartitiune, cuartir și lemnele necesari pentru foc.

4. Porcești, al doilea post de învățător cu salariul anual de 300 fl. v. a., cuartir și lemnele necesari pentru foc.

5. Porumbacul superior apusen și răsăriten — postul de învățător cu salariul anual de 300 fl. v. a., cuartir și lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi se-și subșternă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în Avrig (felek, Szeben-vámegye) până la termenul sus indicat cu aceea, că cei aleși la posturile acestea, sunt îndatorați a cânta cu pruncii

de școlă Dumineca și sârbătore în biserica la sânta liturghie.

Avrig, 1 August, 1897.

În conțelegere cu comitetele parochiale respective oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cădea,
protopop.

16153/1897 szám.

[162] 1—1

Publicațiune.

Pentru asigurarea reconstruirii podului Nr. 7 aflător pe drumul municipal Szasz-Sebeș-Suyag în secția klm 9. se va ține în **3 Septembre 1897 la 10 ore a. m.** în sala de consultare din palatul comitatens o pertractare cu oferte închise.

Doritorii de a întreprinde această lucrare sunt provocați, se și subșternă ofertele referitoare la întreprinderea efectuării acestei lucrări până la orele 9 a. m. a zilei fixate, la vice-comitele comitatului.

Oferte intrate mai târziu nu se vor considera. Ofertele trebuie să fie închise, sigilate și provădate cu vadiul de 5% computate după suma preliminară cu 1319 fl. 54 cr. Operatul tehnic și condițiunile referitoare la lucrarea din cestuine se pot vedea la oficiul de construire reg. ung. din Sibiu în orele de oficiu.

Sibiu, în 21 August 1897.

Reissenberger,
vice-comite.

Nr. 16205/897.

[163] 1—1

IV.**Publicațiune.**

Pentru asigurarea reconstruirii podului 17 aflătoriu pe calea municipală Sibiu - Cisnădie - Tâlmăciu secția kilometri 12 preste Hinterbach, se escrie pe basa decisiunei comitetului administrativ din 9 August 1897 Nr. 899 o pertractare cu oferte, care se va ține în **3 Octobre 1897 la 10 ore a. m.** în sala de consultare din palatul comitatens.

Doritorii de a întreprinde această lucrare sunt provocați se-și subșternă ofertele referitoare la întreprinderea executării acestei lucrări până la ora 9 a. m. a zilei mai sus fixate la vice-comitele comitatului.

Oferte intrate mai târziu nu se vor considera.

Ofertele trebuie să fie închise, sigilate și provădate cu vadiul de 5% computat după suma de spese preliminară cu 1708 fl. 94 cr.

Operatul tehnic și condițiunile referitoare la lucrarea din cestuine se pot vedea la oficiul de construire reg. ung. de aici în orele de oficiu.

Sibiu, în 23 August 1897.

Reissenberger,
vice-comite.

Țiglele lui Gavriil Ugron.

În fabrica de cărămidă și de țiglă din Odorheul-săcuesc (Székely-udvarhely, bethlenfalvi) a lui Gavriil Ugron se pregătesc două feluri de țiglă: frământate cu mașina și aruncate.

1. **Șindile franceze de țiglă** (țiglă brăzdată) în măsurile următoare: lățime 21 cm., lungime 40 cm., 15 bucăți acoper 1 m.□, într'un Waggon încap 4300—4500 bucăți. Prețul în Odorheul-săcuesc: 1000 de bucăți în Waggon 24 fl.

Avantagii: Greutatea țiglei necesară spre acoperirea aceluiași teren de coperiș, e mai ușoară cu 30% decât greutatea ori-cărei alte țigle. Făcându-se lățuirea la distanță de 32 cm., se recer lați numai pe jumătate atâtia, câți la altfel de țigle. Coperișul formeză un întreg, sub care nu se scurge nici ploie, nici se suflă zăpadă; având dinlăuntru șese canale de aer, se opune schimbărilor iuți ale căldurei și frigului, érna ține coperișul cald, véra răcoros.

2. **Țigle de rând de coperiș**, frământate cu mașini, din lut de o calitate uniformă, a cărei măsurile sunt următoarele: lungimea 40 cm., lățimea 17.5 cm.; 34 bucăți acoper 1 m.□; lățuirea sub ea se pôte face la distanțe de 18 cm.; într'un Waggon încap 6300—6500 bucăți. Prețul în Waggon la stațiunea dela Odorheul-săcuesc 1000 bucăți 13 fl.

[127] 3—3